

Slovenski Gospodar.

List ljudstvu v poduk in zabavo.

Izhaja vsak četrtek in velja s poštnino vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 2 gld. 50 kr., za pol leta 1 gld. 30 kr., za četrlet 65 kr. — Naročnina se pošilja upravnilstvu v tiskarni sv. Cirila, koroske ulice št. 5. — Doležniki tiskovnega društva dobivajo list brez posebno naročnine.

Posamezni listi dobé se v tiskarni in pri g. Novak-u na velikem trgu po 5 kr. Rokopisi se na vračajo, neplačani listi se ne sprejemajo. Za oznanila se plačuje od navadne vrstice, če se našle enkrat, po 8 kr., dvakrat 12 kr., trikrat 16 kr.

Časniki so potrebni.

Časnike prebirajo ljudje iz različnih nagibov, vsak po svojem poklicu in svojem okusu. Politiki, ki se pečejo z javnimi zadevami države in svoje ožje domovine, berejo najraje uvodne članke in politični pregled, govore poslancev in tudi take dopise, ki govorijo o javnih, občevažnih vprašanjih. Za take so časniki potrebni, kakor vsakdanji kruh. Kmet si ogleda najprej tržne cene, da izvé, koliko bi utegnil za svoje pridelke dobiti, kar jih ima na prodaj. Potem še le bere druge stvari, da se podučí in razvedri. Trgovci, prekupci in špekulanti pregledujejo samo oglase ali inserate, kje bi kaj našli, da bi se dala napraviti kaka dobra kupčija, za politiko se pa tako malo zmenijo, kakor malo se brigajo politiki za oglase. Politiki in špekulanti pa so si v tem enaki, da se oboji ne zmenijo za drobne novice, če je kdo pogorel, ali se obesil, ali se ustrelil, kje je kaka veselica že bila ali še le bo. Take reči pa najraje berejo radovedni ljudje, da imajo kaj govoriti in po sosesčini pripovedovati. Ženske pa najraje pogledajo pod črto, ali za poduk in kratek čas, če je tam kaka zanimiva povest, kajti politika jih tako malo zanima, kakor oglasi na zadnji strani. Marsikdo, ki na tujem živi, si drži časnik iz domačega kraja, da izvé, kaj se godi v domovini, posebno je vesel, če najde kak dopis iz svoje rojstne fare. Tako so časniki več ali manj za vse le količkaj omikane ljudi potrebni. Prav je, da tudi delavni ljudje ob nedeljah časnike prebirajo, ker pri tem se česa naučijo, ob enem pa še kaj denarja prihranijo, katerega bi zapravili, ako bi celi popoldan v gostilnici sedeli.

Branje časnikov se bo pa še bolj razširilo in udomačilo, kajti v kratkem bodo tudi delavci in hlapci volilno pravico dobili. Vsled tega se bo tudi med njimi začelo politično gibanje. Agitatorji raznih strank jih bodo lovili in pregovarjali, da bi jih zvalili k svoji stranki. Če nočejo hlapci in delavci po temoti hoditi, morali bodo časnike prebirati, da se vsaj za silo seznanijo z vprašanji našega časa in da bodo tudi sami nekoliko razsoditi znali, katera stranka za njih korist bolj prav govori in deluje. Naša skrb mora biti, da hlapce pridržimo pri krščanski stranki, da bodo tako volili, kakor njih krščanski in slovensko-narodni gospodarji. Ako tega ne storimo, ulovili jih bodo socijalni demokrati v svoje mreže, kar bo hlapcem v dušno škodo in moralno propast, gospodarjem v jezo in prepir, celi domovini pa v kvar. Prijaznost med posli in gospodarji že zdaj ni prevelika, potem bi se spremenila v očitno sovraštvo. Zato bodo vsi krščanski gospodarji prav storili, ako svojim hlapcem dobre katoliške časnike v branje posojujejo ali pa naj jih pregovorijo, da si sami naročijo kak manjši časnik. Če hlapec k volitvi gre, mora vendar vedeti, za kaj se gre, in zakaj bo temu ali drugemu

kandidatu svoj glas dal. Prepričati ga je treba, da krščanska stranka za vse stanove, tedaj tudi za delavce in posle, najbolje govori in skrbi. Pa tudi v mestih je dosti slovenskih delavcev, ki nimajo o politiki nobenega pojma in nikdar nič ne berejo. Slepo capljajo za socijalno-demokratičnimi voditelji, ki prihajajo največ iz Nemčije; nevedni siromaki mislijo, da le ti »voditelji« jih prav učijo. Treba bo torej po naših mestih in trgih snovati katoliške delavske družbe, da se vsaj slovenski delavci rešijo brezverskega strupa ter ohranijo za nebeško in pozemeljsko domovino. Take družbe bi morale imeti svoje bralne izbe, kjer bi se delavci shajali, krščanske časnike prebirali in se v poštenem petju vadili. Sem ter tje bi se napravila tudi kaka veselica s petjem, godbo in podučnimi nagovori. Razuzdano, s klafanjem osoljeno popivanje po gostilnicah se mora umakniti poštenemu razveseljevanju in duševnemu izobraževanju, le tako se bodo delavci povzdignili na višjo stopinjo, po katerej hrepenijo. Pred vsem pa je treba veliko brati, posebno v politiki se izuriti, o socijalnih, narodnih, verskih, gospodarskih zadevah se podučiti, in to vse se najde v časnikih. Zato naj se novim volilcem, delavcem in hlapcem, branje časnikov živo priporoča.

✓ Pisava rodbinskih imen.

(Interpelacija poslanca Višnikarja in tovarišev.)

Kakor poročajo javni listi, je poslal vodja okr. glavarstva baron Mac Nevin dvema odbornikoma hranilnice in posojilnice v Glinjah naslednji odlok: »V smislu cesarske naredbe z dne 20. aprila 1854 drž. zak. št. 96 se pozivljate, da pišete svoje rodbinsko ime v pravem pravopisu kakor se nahaja v matrikah glinjske župnije, »Sablatschan« in ne, kakor dosedaj napačno »Zablačan« in »Sablčan«. Ako se ne bodele pokorili temu povelju, vas zadene ostra kazen. — C. kr. okrajno glavarstvo v Celovcu, dne 13. januarja 1896.

C. kr. vladni svetovalec: F. baron Mac Nevin.«

Pred vsem je pripomniti, da sta brata Zablačan vpisana v registru deželnega sodišča v Celovcu pod tem imenom, in smeta torej kot zastopnika posojilnice podpisovati svoji imeni le na ta način. Navedeni odlok ni utemeljen niti v postavi, niti v resničnih razmerah in tudi ni bil izdan vsled kake potrebe, marveč kaže le odkrito sovraštvo nasproti slovenskemu pravopisu, katerega bi gotovo ne smel kazati vodja politične oblasti.

Pod cesarsko naredbo z dne 20. aprila 1854 drž. zak. št. 96 se lahko razumeva zelo veliko, toda da spada pod to določbo slovensko pravopisje, je znal odkriti in iznajti samo znani germanizator baron Mac Nevin. Omenjena naredba ne govori o kaki spremembi imen

in tudi ne o pravem ali napačnem pisanju imen, marveč o napačnem pisanju, s katerimi se žalijo oblastva. Ako se pa baron Mac Nevin vkljub temu sklicuje na ta odlok, torej se mora sklepati, da še čuti žaljenega že s pravopisno pravilno pisanimi slovenskimi imeni in smatra to za demonstracijo. On ni v to poklican organ, da bi odločeval, kako se mora pisati ime. Njegova trditev, da je pisava slovenskega imena »Sablatschan« pravilna, in nasprotno napačna »Zablačan«, je neresnična.

Uradno priznано, od l. 1850. v drž. zak. in dotičnih deželnih zakonikih navadno slovensko pravopisje ne pozna črke »tsch«, marveč le »č«. Ako Nemci nadomeščajo svoje čerke sch (š) in tsch (č) z drugimi znamenji, kar gotovo ni izključeno, tedaj bi se morali po menenju barona Mac Nevina sedaj navadna znamenja sch in tsch v nemških rodbinah in krajevnih imenih ohraniti na veke, nasproti pa izbaciti iz slovenskih imen vsi č, š in ž.

V tem slučaju se pa ne govori o kakih spremembi ali pačenju imen, ampak le o rabi slovenskega pravopisja, kateremu preti baron Mac Nevin s kaznijo. »Zablačan« je isto kakor »Sablatschan« ali »Sablazhan«, vse tri pisave označujejo eno in isto ime in se popolno enako izgovarjajo. Da se določeni obstoječi predpisi gledé priimkov in imen le v to, da uravnavajo le prave imenske spremembe in ne tudi pravopisja imen, je dovolj jasno iz vsebine in namena dotičnih predpisov.

Potreba, osebo zaznamovati, se pokaže v trenutku rojstva. Ko se je pričelo krščanstvo, dajali so vsakemu novorojencu na krstu ime. A to ni zadoščalo. Izbirali so si še razne priimke, da so ločili družine in rodove. Minolo stoletje so pričeli postavno urejevati označevanje imen. Patent z dne 1. novembra 1786. št. 591 določa, da žena in otroci dobivajo ime in grb moža, oziroma očeta. Za Galicijo izdani cesarski patent z dne 3. feb. 1776. je proti zborabi, da otroci in hčere podložnikov preminjajo očetovo ime.

Patent z dne 23. julija 1787, št. 698 določa, da morajo židje prevzeti si določene nemške priimke. Dvorni dekret z dne 12. novembra 1787, št. 746 je izdal seznam nemških priimkov za žide in sicer 109 moških in 53 ženskih. Drž. zakonik iz l. 1811. govori o imenih soproge, zakonskih in nezakonskih, adoptiranih in legitimiranih otrok itd. Dvorni dekreti z dne 21. oktobra 1813, 21. oktobra 1815, št. 1185, in 19. februarija 1820, številka 1650, obsezajo navodila za dušne pastirje, kako morajo voditi krsne knjige gledé zakonskih in nezakonskih otrok.

(Konec prih.)

Cerkvene zadeve.

Dve svečanosti pri Sv. Štefanu.

(Konec.)

Komaj je bila končana prva, sledila je že druga cerkvena svečanost, sicer ne izvanredna, ker se je v mnogih sosednih župnijah že vršila. Č. o. Gregor so vpeljali namreč tukaj na novo slovesno III. red sv. Frančiška. Kako željno je ljudstvo tega pričakovalo, kaže precejšno število udov. Mnogo tretjerednikov je imela naša župnija, ki so bili že poprej večinoma v Celju sprejeti, in vendar je pristopilo sedaj novih 210 udov in se bo, kakor slišim, to število še izdatno pomnožilo. Kaj bi tudi ne! Saj so sv. oče papež Leon XIII. dne 30. majnika 1883 vodilo III. reda zelo polajšali in ga z novimi odpustki obdarovali, ter ga v svoji zlati okrožnici o framasonstvu tako gorko priporočajo, ko pišejo: »Kakor ga je ustanovil njegov začetnik, meri vse

njegovo prizadevanje na to, da ljudi sklicuje k posne-manju Jezusovemu, k ljubezni do cerkve, in k izvrševanju vseh krščanskih krepostij in ravno zaradi tega veliko more storiti za zatiranje brezbožnih tajnih zdru-g. Naj se torej družba III. reda vsak dan bolj raz-sirja, in pričakovali smemo razun drugih posebno ta sad, da se bo med ljudmi pričela prava postavna pro-stost, bratimstvo in enakost; toda ne v tem smislu, kakor si jo predočujejo framasoni, temveč kakor jo je Jezus Kristus človeškemu rodu pridobil in kakor se je sv. Frančišek po njih ravnal«.

Brez vsega dvoma trdim, kjer imajo tretjeredniki gorečega duhovnega voditelja, se vresničujejo besede č. pisatelja v predgovoru v molitveniku »Pot v nebesa — ali življenje udov III. reda sv. Frančiška Seraf, ki med svetom živijo« — ko piše: »Ta red sv. Frančiška jih je največ poboljšal; jih je največ pripeljal k spovednici in k mizi božji; ta red jih je največ ohranil čistih in Bogu zvestih.«

Bog blagoslovi torej novo vejico, ki je poglala na velikanskem drevesu III. reda sv. Frančiška! Č. o. Gregorju pa kličem v svojem, ter v imenu hvaležnih tretje-rednikov za njegove iskrene poduke, ter njegovo očeto-vsko ljubezen in preveliki trud, ki so ga pri nas imeli, prav srčni: Bog plati!

A.

Kanonično obiskovanje in birma.

Milostivi knezoškofo bodo naslednje dni in v naslednjih župnijah delili zakrament sv. birme: I. V dekaniji Rogatec: Dne 11. maja v Kostrivnici, dne 12. pri Sv. Petru na Medvedovem selu, dne 13. pri Sv. Emi, dne 14. pri Sv. Križu na Slatini, dne 16. pri Sv. Roku ob Sotli, dne 17. v Rogatecu, dne 18. pri Sv. Florijanu na Boču, dne 19. v Žitalah in dne 20. v Stopercah. — II. V dekaniji Jarenina: Dne 25. maja v Jarenini, dne 26. pri Sv. Jakobu v Slov. gor., dne 28. v Svičini, dne 31. v Št. Ilju v Slov. gor., dne 2. junija pri Sv. Juriju ob Pesnici in dne 3. pri Spodnji Sv. Kungoti. Razun tega bodo dne 1. junija posvetili župnijsko cerkev Sv. Ilja v Slov. gor. — III. V dekaniji Kozje: Dne 7. junija v Podčetrtku, dne 8. v Olimju, dne 9. v Bučah, dne 10. v Polju, dne 11. pri Sv. Petru pri Sv. gorami, dne 13. v Podsredi, dne 14. v Kozjem, dne 15. v Pilstanju, dne 16. na Prevorju, dne 17. pri Sv. Vidu na Planini, dne 18. na Planini in dne 19. v Dobjem. — IV. V dekaniji Marenberg: Dne 28. junija v Marenbergu, dne 29. na Muti, dne 30. junija v Pernicah, dne 1. julija v Soboti, dne 2. pri Sv. Jerneju, dne 3. na Remšniku, dne 4. v Brezju in dne 5. pri Sv. Ožbaltu. — Na binkoštno nedežo bodo pa mil. knezoškofo, kakor vsako leto, birmali v stolni cerkvi v Mariboru.

Cerkvena glasba.

Za prelepo majnikovo pobožnost v čast Mariji preč. Devici je zložil g. Ign. Hladnik sedemnajst Mari-jinih pesmij pod naslovom »Ave«; za mešan zbor, samo-speve in spremljavo orgelj, kot 25. delo«. — Hladni-kove Marijine pesmi 15. delo so pač splošno znane, zato bodo te pesmi, katere v glasbeni vrednosti veliko presegajo prejšnje, prav dobro prišle. Lahka in divna harmonizacija diči lepe melodije, in akoravno zastopa skladatelj prosti moderni slog, so pesmi povsem dostojne, in jih zato prav nujno priporočamo. Cena jim je 70 kr.

Ob enem je izdal g. Ign. Hladnik tudi »Pange-lingua in štiri Hymne za procesijo o presv. Rešnjem Te-lesu« za mešan zbor. Namenjene za na prostem, so lahko harmonizovane, in bodo skrbno naučene lepo in mogočno donele o svečanej procesiji, vsakemu zboru